

**TEMEL HAK VE SORUMLULUKLARIN TOPLUMSAL DÜZENİN
SÜRDÜRÜLMESİNDEKİ ÖNEMİ**

- İnsan, birey olarak doğar ancak toplum içinde yaşar. İçinde yaşanan toplumda düzenin sağlanması ve korunması için kuralların olması gerekir.
- Bu kurallar bireylere sorumluluklar verirken aynı zamanda onların hak ve özgürlüklerini kullanmasını da sağlar.
- Temel hak ve ödevlerimiz Anayasamızın ve Anayasamıza bağlı olarak hazırlanan yasalarımızın koruması ve güvencesi altındadır.
- Bu haklarımızın birçoğunu doğru kullanmaya başlarken seçme ve seçilme, mülkiyet edinme gibi bazı haklarımızı kullanabilmemiz için yetişkin olarak kabul ettiğimiz on sekiz yaşını beklememiz gerekir.

Anayasamızın "Temel Haklar ve Ödevler" kısmında yer alan bazı maddeleri

Madde 17	Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.
Madde 20	Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.
Madde 24	Herkes vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.
Madde 25	Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.
Madde 27	Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.
Madde 42	Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.
Madde 56	Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir.
Madde 72	Vatan hizmeti, her Türkün hakkı ve ödevidir. Bu hizmetin Silahlı Kuvvetlerde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceği veya getirilmiş sayılacağı kanunla düzenlenir.
Madde 73	Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür.

- Hak ve özgürlükler, insanların dünyada eşit ve özgür bir şekilde yaşamasına ve toplumsal düzenin sürdürülmesine katkıda bulunur.
- Ancak hak ve özgürlüklerimizin sınırsız olmadığını farkında olmalıyız.
- Bizim kadar diğer insanların da hak ve özgürlüklere sahip olduğu bilinciyle hareket etmeliyiz.

- Bunun için de hak ve özgürlüklerimizi nasıl kullanacağımızı ve sorumluluklarımızın neler olduğunu belirleyen toplumsal kurallar ve yasalar vardır.

Hak, bir özgürlüğün sağlanması için kişiye anayasa ve kanunlar ile tanınmış yetkilidir.

- Haklar kişilerin toplumda eşit ve özgür bir şekilde yaşamalarını sağlar.
- Haklarımızı kullanırken diğer insanların haklarına saygı göstermek, sorumluluklarımız arasındadır.
- Bu sorumluluklar, sadece yasalar tarafından belirlenen kurallara uymayı değil aynı zamanda topluma faydalı olmak için yapılan gönüllü katkıları da kapsar.
- Birey, haklarını kullanırken sahip olduğu sorumlulukları da yerine getirmelidir.

Sorumluluk sahibi olan bir vatandaşın bazı özellikleri

- Toplumsal yardımlaşma ve dayanışma için düzenlenen etkinliklere katılır.
- Kamu malları ile ortak yaşam alanlarını özenli ve temiz kullanır.
- Vergi vermek, oy kullanmak, kanunlara uymak gibi vatandaşlık görevlerinin önemini bilir.
- Ülkede yaşanan olağanüstü durumlarda (salgın, afet vb.) yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katılır.
- Toplumsal sorunların çözümü için öneriler sunar.
- Toplumun millî ve manevi değerlerini koruyup yaşatmaya istekli olur.
- Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun hareket eder.
- Vatandaşlık haklarımızı kullanmanın ve sorumluluklarımızı yerine getirmenin yollarından biri de dilekçe hakkımız kullanmaktır.
- Bir dileği bildirmek için resmî makamlara sunulan, imzalı ve adresli, pullu veya pulstuz yazılara **dilekçe** denir.
- Demokratik haklarımızdan biri olan dilekçe hakkı ise yetkili kamu görevlilerine, devlet organlarına veya diğer kurumlara başvurarak şikayetleri, önerileri ve istekleri yazılı olarak iletebilme hakkıdır.
- Dilekçe hakkımızı kullanarak yönetimin karar alma sürecine katılabilir, karşılaştığımız sorunlara çözüm arayabilir, çözüm önerilerinde bulunabilir ve yetkili kurumlara taleplerimizi iletebiliriz.
- **Anayasamızın 74. maddesi ile dilekçe hakkımız** güvence altına alınmıştır.
- **Madde 74 :** Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.